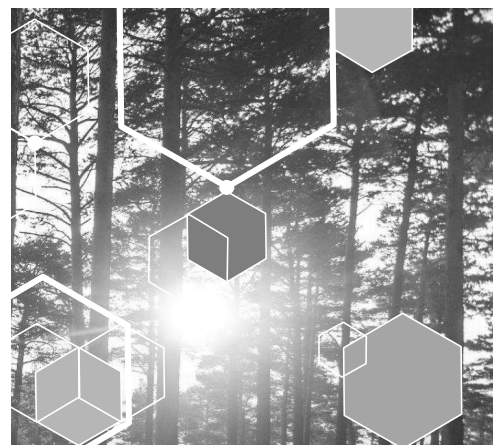

Hội thảo Tham vấn hoàn thiện dự thảo Luật Thuế tiêu thụ đặc biệt

Kinh nghiệm quốc tế - Phân tích các kịch bản có thể xảy ra khi thuế TTĐB tăng nhanh

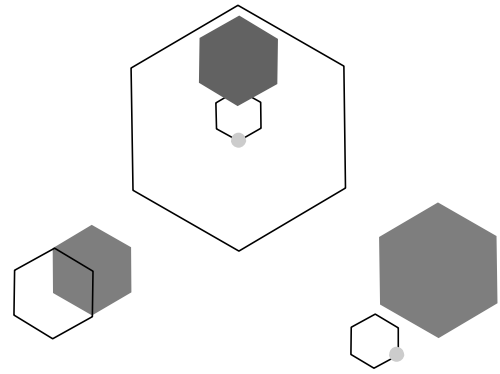
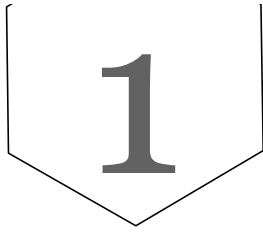
- Đơn vị tổ chức: Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI)
- Thời gian: 18/03/2025

Nội dung chính

- 01 Kinh nghiệm quốc tế trong tăng thuế TTĐB
- 02 Tổng quan về thị trường thuốc lá Việt Nam
- 03 Kịch bản có thể xảy ra khi cải cách thuế TTĐB đối với sản phẩm thuốc lá

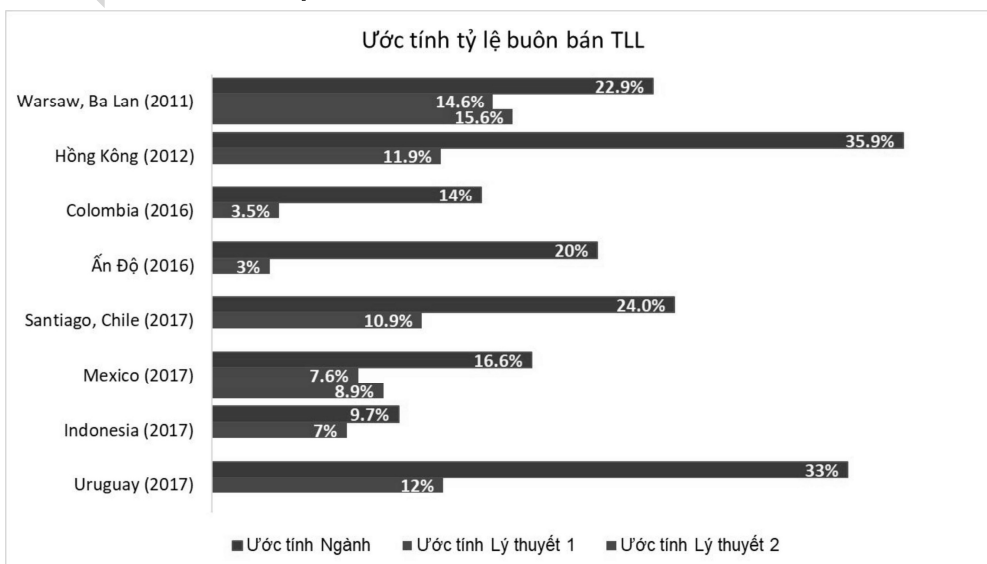

Kinh nghiệm quốc tế và đặc điểm của ngành thuốc lá

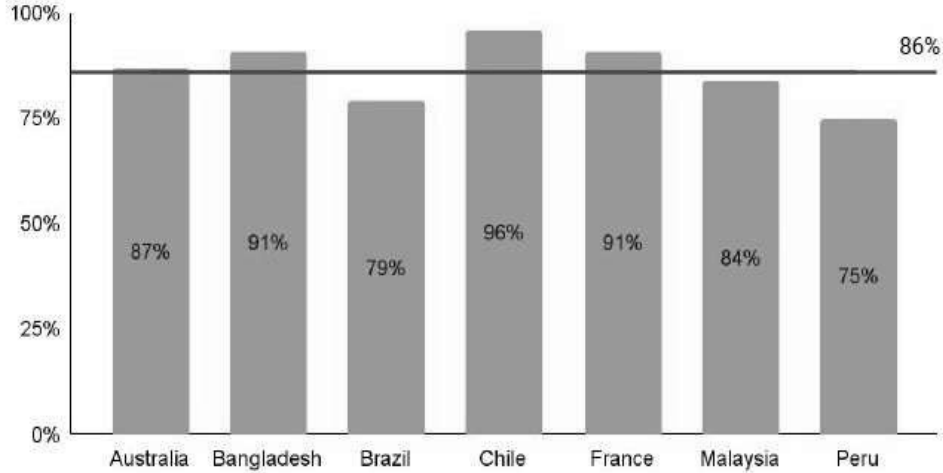

Thuốc lá bất hợp pháp - vấn đề nhức nhối của ngành thuốc lá và các chính phủ

- ❖ Thị phần thuốc lá lậu trên toàn thế giới hiện là 11.6% (theo WHO)
- ❖ Theo ước tính của ngành thì thị phần thuốc lá lậu cao hơn khoảng 2-3 lần
- ❖ Tổng mức tiêu thụ thuốc lá trên toàn thế giới có xu hướng giảm, tuy nhiên khối lượng của thị trường bất hợp pháp vẫn ổn định theo thời gian (theo WHO)
- ❖ Thuốc lá lậu tăng/giảm phụ thuộc vào điều kiện của từng quốc gia (theo WHO)

Thuốc lá bất hợp pháp - vấn đề nhức nhối của ngành thuốc lá và các chính phủ

Mối tương quan giữa giá thuốc lá hợp pháp và thị phần thuốc lá lậu trung bình là 86%.

➔ Việc tăng giá thuốc lá hợp pháp khiến người tiêu dùng có xu hướng cao chuyển sang sử dụng các loại thuốc lá thay thế bất hợp pháp.

Nguồn: Báo cáo "An economic assessment of the drivers of the illicit trade in cigarettes" phát hành bởi PwC UK

PwC Vietnam

Các yếu tố ảnh hưởng đến thị trường thuốc lá lậu

Lợi nhuận ròng

= [

Lợi nhuận

-

Rủi ro

]

×

Yếu tố cung cầu

Được xác định bằng chênh lệch giá giữa thuốc lá hợp pháp & thuốc lá lậu và chi phí cung cấp thuốc lá lậu

Xác suất bị bắt do tham gia vào các hoạt động bất hợp pháp và hình phạt tương ứng

Quy mô thị trường thuốc lá và khả năng cung ứng thuốc lá bất hợp pháp

- ★ **Buôn bán thuốc lá lậu phá vỡ các mục tiêu của chính phủ: Giảm thu thuế, tăng nguy cơ về sức khỏe do chất lượng của thuốc lá lậu (tăng chi phí chăm sóc sức khỏe).**
- ★ **Buôn bán thuốc lá lậu gây thiệt hại cho doanh nghiệp thuốc lá hợp pháp và có liên quan đến tội phạm có tổ chức.**
- ★ **Các giải pháp tổng thể (bao gồm chính sách thuế thuốc lá hợp lý và các biện pháp phòng chống thuốc lá lậu) là cách hiệu quả nhất để giải quyết nạn buôn bán thuốc lá lậu.**

PwC Vietnam

Yếu tố cạnh tranh của thuốc lá lậu

Yếu tố cạnh tranh của thuốc lá lậu so với thuốc lá hợp pháp:

- ✓ **Mức lợi nhuận rất hấp dẫn** cho kênh phân phối do thuốc lá lậu không đóng thuế. Ví dụ: Lợi nhuận do buôn bán thuốc lá lậu tại Việt Nam là rất cao. *Điền hình lợi nhuận thu được do trốn thuế của Jet là, Hero là khoảng 8,000-10,000VND /bao (giá bán lẻ khoảng 20,000-22,000VND/bao)*
- ✓ **Không tuân thủ các quy định** của Nhà nước về Phòng chống tác hại thuốc lá (*không có Cảnh báo bằng hình ảnh; mùi vị đậm hơn do không tuân thủ mức giới hạn về hàm lượng Tar và Nicotin, v.v..*) nên nhìn chung thuốc lá lậu thu hút người tiêu dùng hơn so với thuốc lá hợp pháp về mặt hình ảnh và sản phẩm
- ✓ **Mẫu mã đa dạng, dễ dàng tìm mua trên thị trường**

Do sức hấp dẫn nêu trên của Thuốc lá lậu, một khi người tiêu dùng đã chuyển sang sử dụng Thuốc lá lậu, rất khó để người tiêu dùng từ bỏ thuốc lá lậu để chuyển sang Thuốc lá hợp pháp hay bỏ hút

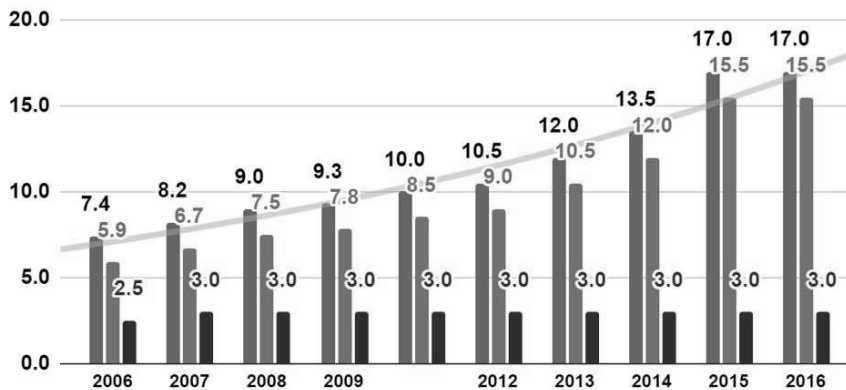
Khi giá thuốc lá hợp pháp tăng do thuế TTĐB tăng, rủi ro cao người tiêu dùng sẽ chuyển sang thuốc lá lậu

PwC Vietnam

Malaysia - thuốc lá lậu chiếm lĩnh thị trường (1)

Bảng giá so sánh thuốc lá của Malaysia (20 loại thuốc lá)

- Thuốc lá nhãn hiệu cao cấp
 - Thuốc lá nhãn hiệu bình dân
 - Thuốc lá lậu bất hợp pháp
- Xu hướng của thuốc lá nhãn hiệu cao cấp
- (Đơn vị: Ringgit Malaysia)

2014 - 2015

- Liên tiếp tăng thuế TTĐB.
- Tăng thuế TTĐB thêm khoảng 40% vào năm 2015.
- Giá bán lẻ thuốc lá tăng 25%

2016 - 2018

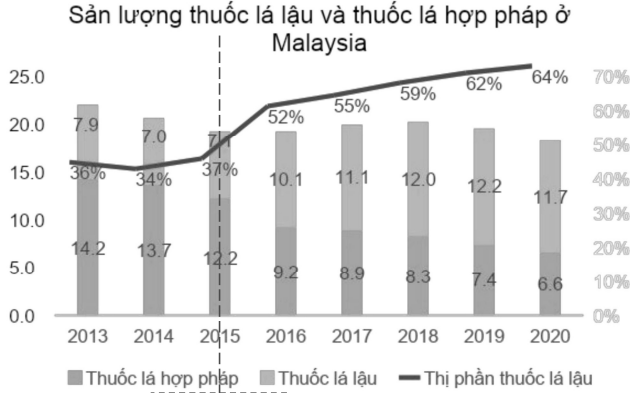
- Tăng gấp đôi thuế doanh thu từ 5% lên 10% năm 2018.
- Thuế TTĐB không tăng

Nguồn: Điều tra về thuốc lá bất hợp pháp của Nielsen 2006-2016

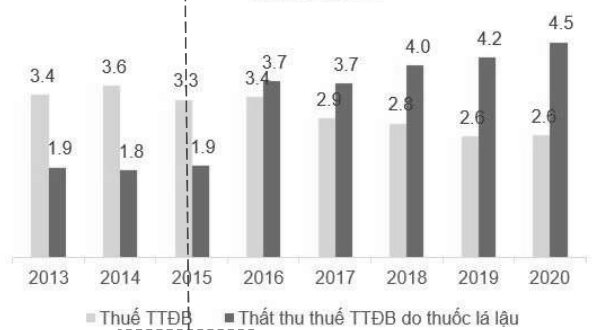
PwC Vietnam

Malaysia - thuốc lá lậu chiếm lĩnh thị trường (2)

Tác động đến sản lượng thuốc lá

Thu thuế TTĐB từ thuốc lá và thất thu thuế TTĐB do thuốc lá lậu

Đơn vị: tỷ điếu

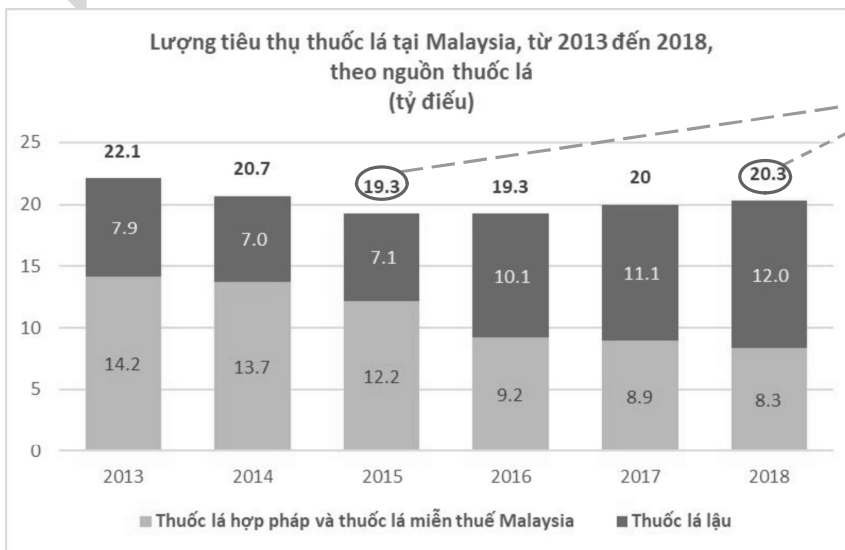
Nguồn: Oxfordeconomics

- Sản lượng thuốc lá hợp pháp giảm 55% sau 5 năm kể từ 2014
- 03 nhà sản xuất thuốc lá lớn nhất đã đóng cửa các nhà máy ở Malaysia.
- Thuốc lá lậu bùng nổ - chiếm 65% thị phần năm 2020
- Thu ngân sách sụt giảm sau khi tăng thuế TTĐB

PwC Vietnam

9

Malaysia - thuốc lá lậu chiếm lĩnh thị trường (3)

Tăng thuế - tổng lượng tiêu thụ thuốc lá vẫn tăng 5%

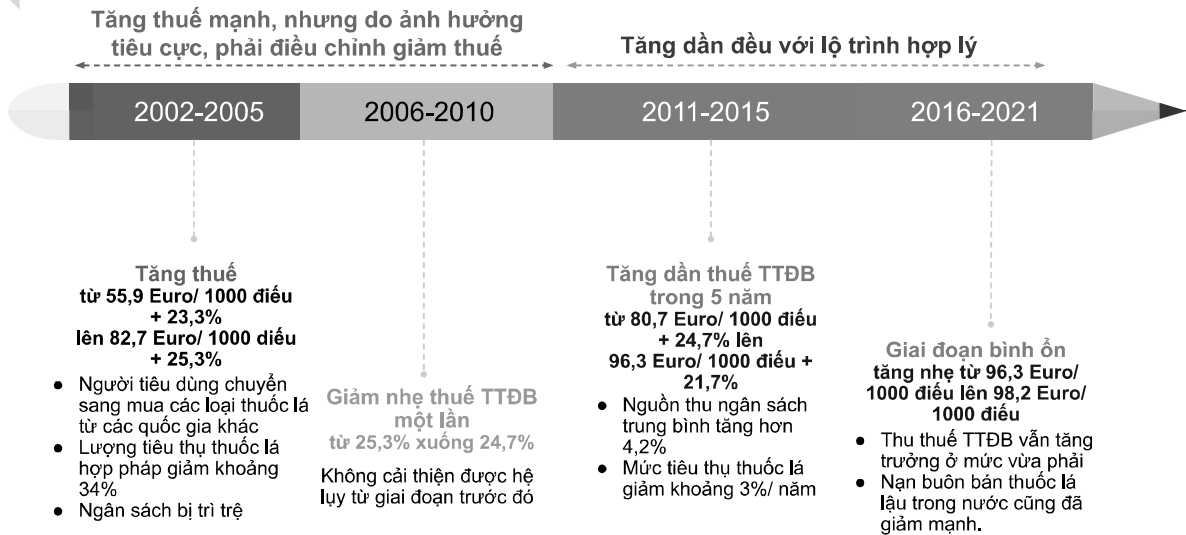
Mục tiêu giảm lượng tiêu thụ thuốc lá vẫn không đạt được dù đã tăng thuế.

Nguồn: Dữ liệu ngành

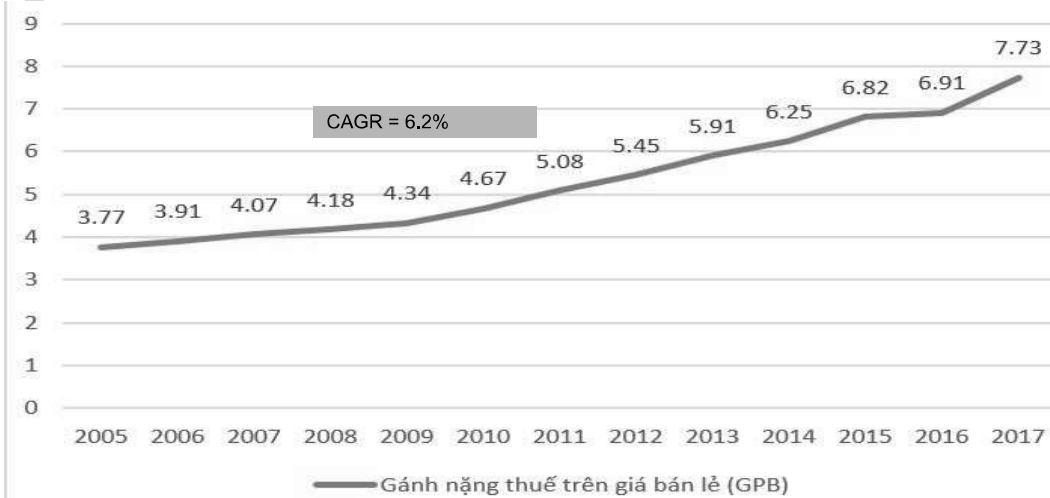
PwC Vietnam

10

Đức - tiến trình cải cách thuế và cuộc chiến với thuốc lá lậu

Vương quốc Anh - ảnh hưởng của thuốc lá bất hợp pháp đối với nền kinh tế (1)

Nguồn: Hiệp hội các nhà sản xuất thuốc lá @ Statista 2020

Thuế chỉ tăng khoảng 6.2%/ năm đã dẫn đến thuốc lá lậu tăng chiếm khoảng 20% thị trường vào năm 2016, gây thất thu ~2.5 tỷ GBP

Vương quốc Anh - ảnh hưởng của thuốc lá bất hợp pháp đối với nền kinh tế (2)

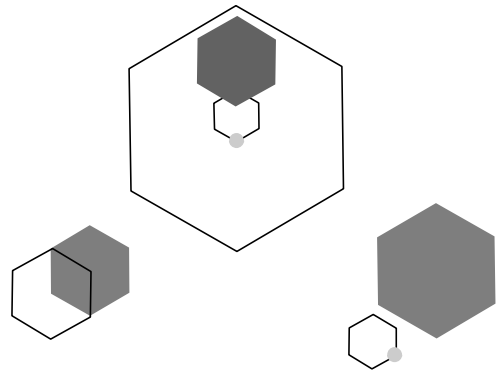
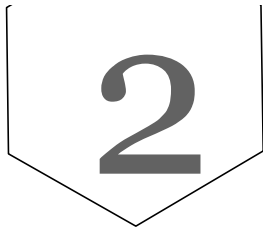
Mức tiêu thụ thuốc lá hợp pháp giảm đều đặn 49,5 tỷ (2005-2006) xuống còn 29,5 tỷ điếu (2016-2017), tương đương 40%

Thất thu thuế từ thuốc lá lậu ước tính khoản 2,3 - 2,5 tỷ bảng Anh trong giai đoạn 2016-17

Tiêu thụ giảm nhưng kéo theo 1 loạt các hệ quả tiêu cực khác

Tạo ra thị trường tiêu thụ lớn cho thuốc lá bất hợp pháp và thuốc lá giả (chiếm ~ 20% thị phần) - Nạn buôn lậu trở nên trầm trọng, khó kiểm soát, hình thành các tổ chức buôn lậu quy mô lớn

Tỷ lệ việc làm trong ngành bán lẻ bị giảm nghiêm trọng.

Thị trường Thuốc lá Việt Nam

2. Tổng quan về thị trường Thuốc lá Việt Nam

Tổng sản lượng thuốc lá hợp pháp năm 2023: 86,2 tỷ điếu ~ 4,3 tỷ bao.
(Nguồn: Báo cáo Hiệp hội thuốc lá VN năm 2023)

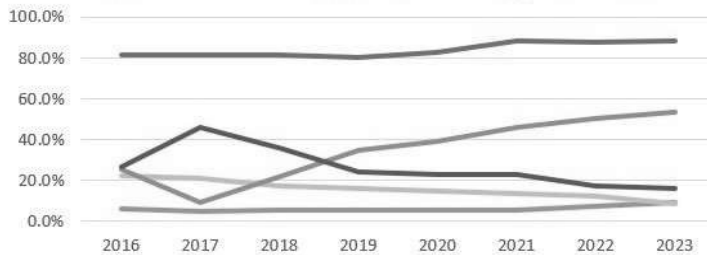
Lượng thuốc lá lậu năm 2023: 10,5 tỷ điếu ước tính chiếm khoảng **10,9% thị phần** (Nguồn: Báo cáo Nghiên cứu thị trường của 1 bên độc lập)

Phân khúc	Giá bán lẻ (VND/gói)
Cao cấp	Trên 25.000
Cận cao cấp	Từ 16.000 - 25.000
Bình dân	Từ 10.000 - 15.000
Giá rẻ	Dưới 10.000

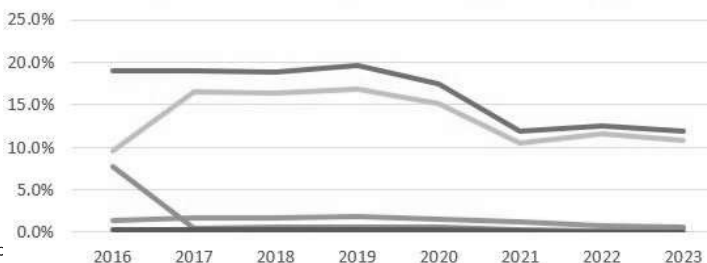
PwC Vietnam

2. Tổng quan về thị trường Thuốc lá Việt Nam

Thị phần thuốc lá hợp pháp trên tổng thị trường

Thị phần thuốc lá lậu trên tổng thị trường

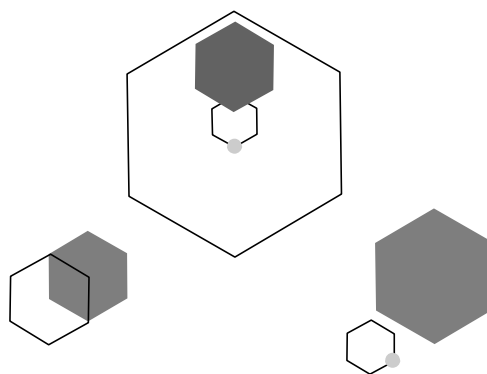

- ❑ Sau khi tăng thuế vào năm 2016:
 - thị phần thuốc lá **hợp pháp** có xu hướng **giảm**.
 - thị phần thuốc lá **lậu** có xu hướng **tăng**.
- ❑ Từ 2020 đến nay, **thị phần thuốc lá bất hợp pháp giảm đi đáng kể**:
 - **Chi phí thuế và giá thuốc lá ổn định**.

Nguồn: Dữ liệu từ 01 bên nghiên cứu thị trường độc lập

PwC

3

Kịch bản có thể xảy ra khi tăng thuế TTĐB đối với sản phẩm thuốc lá

3. Đề xuất tăng thuế theo Dự thảo Luật thuế TTĐB

- **Phương án 1:** Không tăng thuế tương đối, thuế tuyệt đối tăng dần **2.000 VNĐ** từ năm 2026

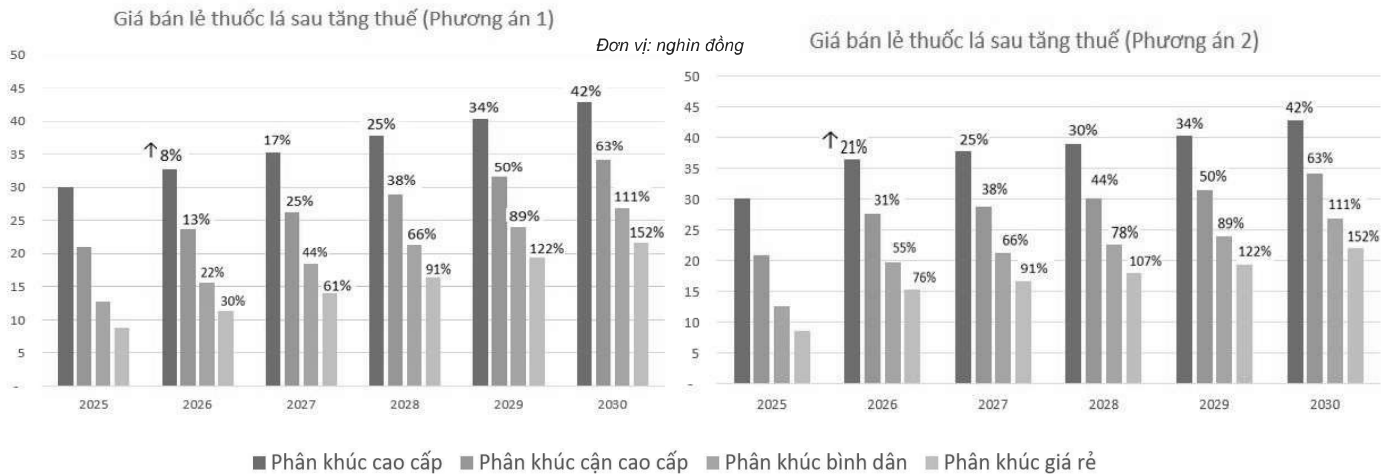
Phương án 1	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mức thuế tương đối (trên giá xuất xưởng)	75%	75%	75%	75%	75%	75%
Mức thuế tuyệt đối tăng/năm		2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Mức thuế tuyệt đối (VNĐ/bao)	-	2.000	4.000	6.000	8.000	10.000

- **Phương án 2:** Không tăng thuế tương đối, thuế tuyệt đối ở mức **5.000 VNĐ** vào năm 2026 và đến năm 2030 tăng **10.000 VNĐ**

Phương án 12	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mức thuế tương đối (trên giá xuất xưởng)	75%	75%	75%	75%	75%	75%
Mức thuế tuyệt đối tăng/năm		5.000	1.000	1.000	1.000	2.000
Mức thuế tuyệt đối (VNĐ/bao)	-	5.000	6.000	7.000	8.000	10.000

3. Dự tính giá bán lẻ do ảnh hưởng của thuế TTĐB Giả thiết các chi phí khác và lợi nhuận không đổi

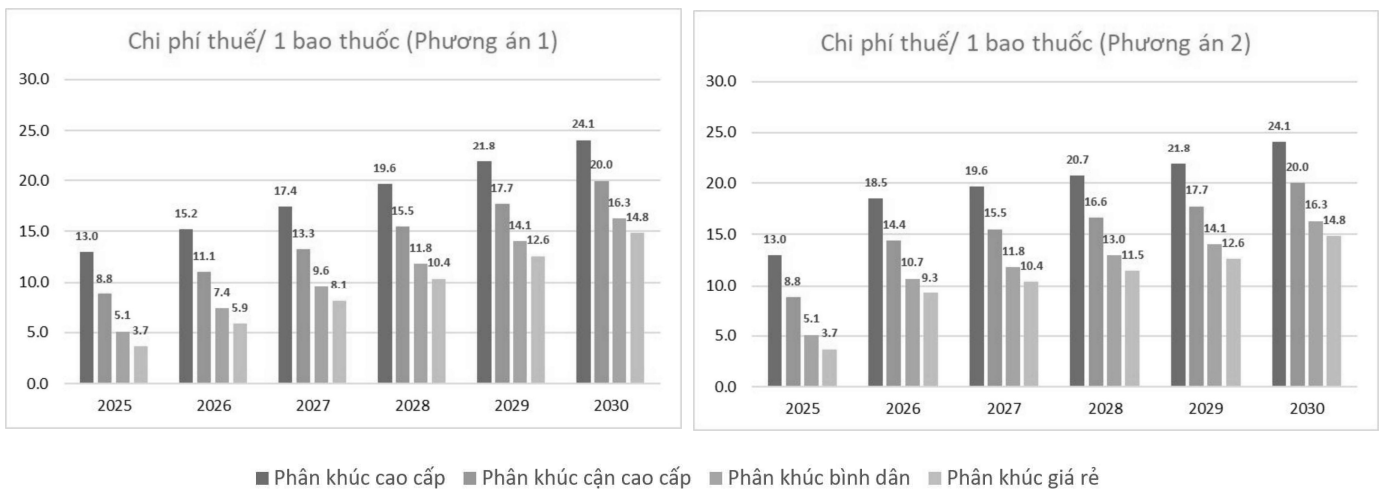
Như vậy, giá bán lẻ thuốc lá hợp pháp vào năm 2030 sẽ tăng trung bình khoảng **100%** so với giá bán lẻ năm 2025. Phân khúc thấp tỷ lệ tăng lên đến trên **150%**.

PwC Vietnam

3. Dự tính chi phí thuế/ 1 bao thuốc sau khi tăng thuế TTĐB Không bao gồm thuế thu nhập doanh nghiệp

Đơn vị: nghìn đồng

PwC Vietnam

Ảnh hưởng của tăng thuế đối với cán cân cung cầu Độ co giãn của cầu theo giá (Price Elasticity - PE)

CÁC NGHIÊN CỨU:

- ❑ The effect of imposing a higher, uniform tobacco tax in Vietnam Health Research Policy and Systems (2006): PE = -1.16
- ❑ Anh Nguyen, Hoang The Nguyen (2022) Income and cigarette price responsiveness: evidence from Vietnam: PE = -2.4
- ❑ Guidon G., Paraje G., Chaloupka F. 2015: The Impact of Prices and Taxes on the Use of Tobacco Products in Latin America and the Caribbean: PE = -0.75

Kịch bản	Độ co giãn của cầu theo giá
Kịch bản 1	-0.75
Kịch bản 2	-1
Kịch bản 3	-1.5
Kịch bản 4	-2

PwC Vietnam

Phản ứng của Người tiêu dùng (“NTD”) khi giá thuốc lá tăng

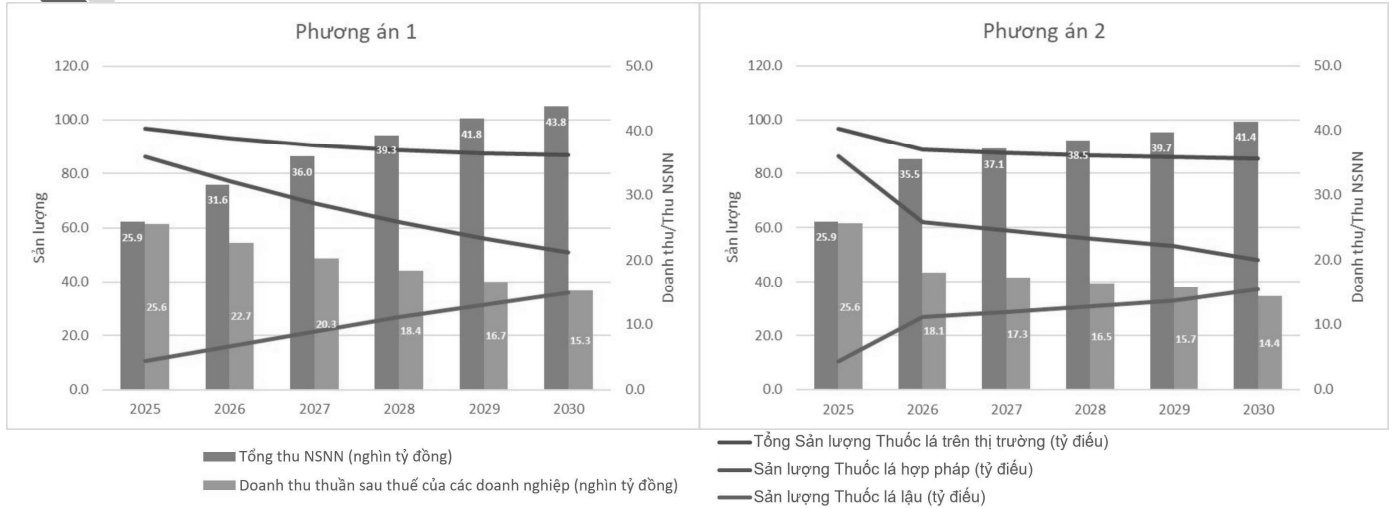
	Tỷ lệ chuyển sang Thuốc lá lậu theo từng năm (Phương án 1 - tăng dần 2.000đ từ năm 2026)				
	2026	2027	2028	2029	2030
Trường hợp 1	40%	50%	60%	70%	80%
Trường hợp 2	30%	40%	50%	60%	70%

	Tỷ lệ chuyển sang Thuốc lá lậu theo từng năm (Phương án 2 - tăng 5.000đ vào năm 2026 và đến 2030 tăng 10.000đ)				
	2026	2027	2028	2029	2030
Trường hợp 1	45%	55%	65%	70%	80%
Trường hợp 2	35%	40%	50%	60%	70%

PwC Vietnam

Phân tích các kịch bản có thể xảy ra khi thuế TTĐB tăng mạnh

Kịch bản 1: PE = -1.0 và tỷ lệ chuyển sang TLL bắt đầu từ 30%/ 35% sau đó tăng dần lên đến 70% vào năm 2030

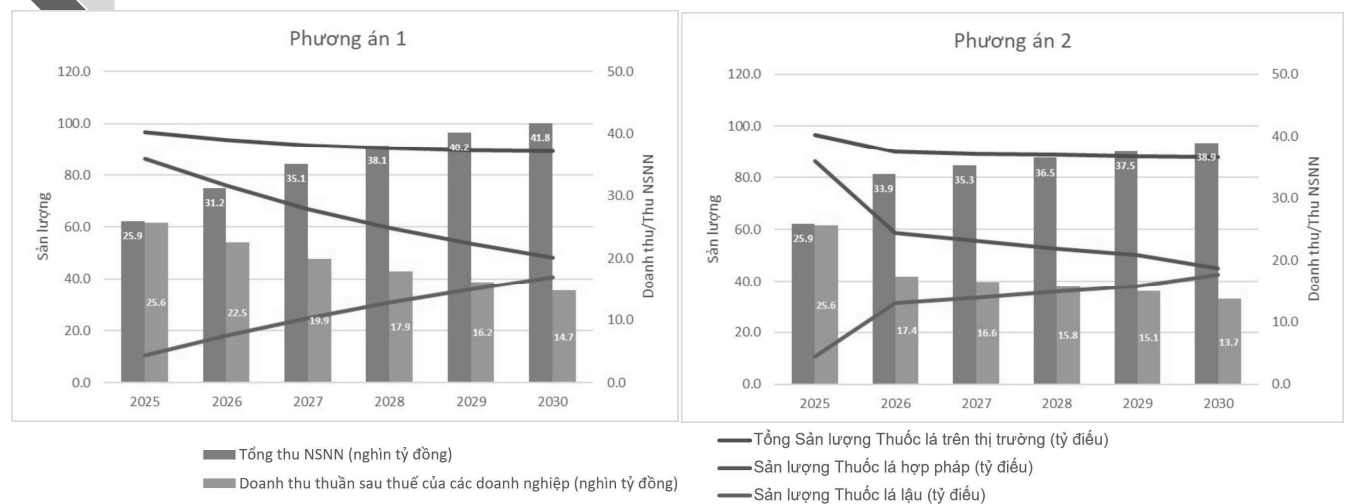

- Đến năm 2030, tổng lượng tiêu thụ ngành có thể giảm từ 10%-12%, trong khi sản lượng thuốc lá hợp pháp dự đoán sẽ giảm mạnh 41%-44%. Sản lượng thuốc lá lậu có thể tiệm cận với thuốc lá hợp pháp.
- Thu ngân sách nhà nước tăng từ 10%-11% mỗi năm
- Đến năm 2030, doanh thu của doanh nghiệp trong ngành dự đoán sẽ giảm từ 40%-44%

PwC Vietnam

Phân tích các kịch bản có thể xảy ra khi thuế TTĐB tăng mạnh

Kịch bản 2: PE = -1.0 và tỷ lệ chuyển sang TLL bắt đầu từ 40%/ 45% sau đó tăng dần lên đến 80% vào năm 2030

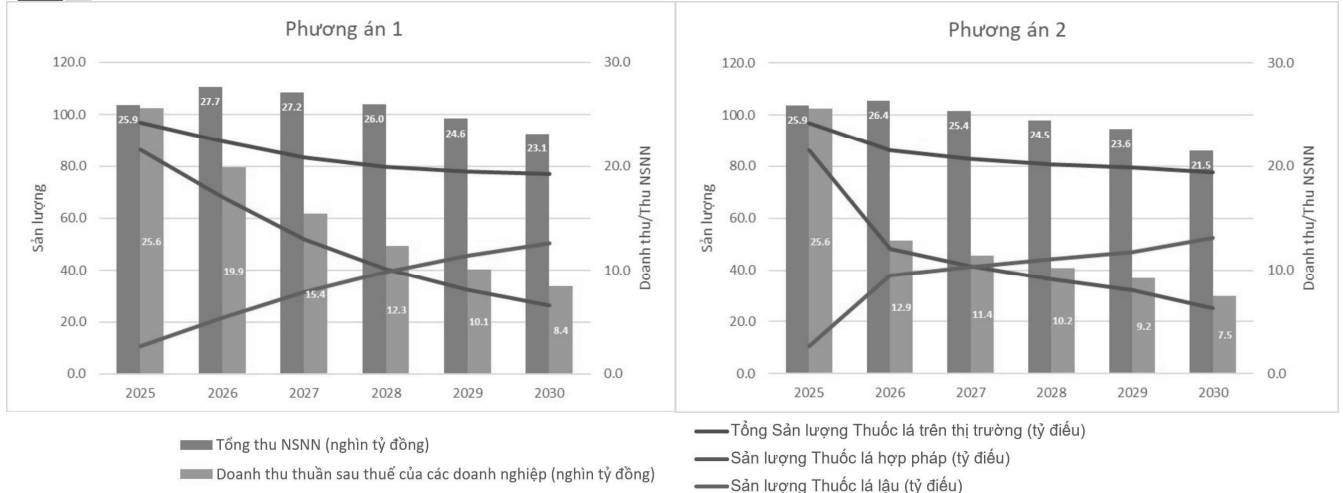

- Đến năm 2030, tổng lượng tiêu thụ ngành dự đoán sẽ giảm từ 8%-9%, trong khi sản lượng thuốc lá hợp pháp dự đoán sẽ giảm mạnh 44%-48%. Sản lượng thuốc lá lậu có thể vượt trên sản lượng thuốc lá hợp pháp
- Thu ngân sách nhà nước dự đoán tăng từ 8%-10% mỗi năm
- Đến năm 2030, doanh thu của doanh nghiệp trong ngành dự đoán giảm từ 43%-46%.

PwC Vietnam

Phân tích các kịch bản có thể xảy ra khi thuế TTĐB tăng mạnh

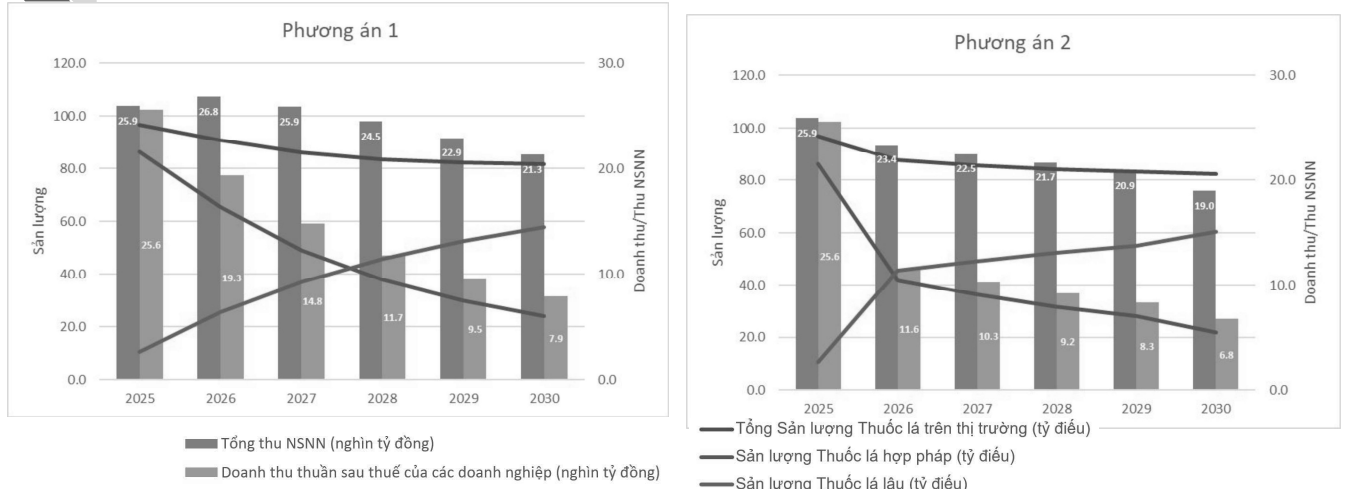
Kịch bản 3: PE = -2.0 và tỷ lệ chuyển sang TLL bắt đầu từ 30%/ 35% sau đó tăng dần lên đến 70% vào năm 2030

- Đến năm 2030, tổng lượng tiêu thụ ngành giảm 20%, trong khi sản lượng thuốc lá hợp pháp giảm mạnh 69%-71%. Sản lượng thuốc lá lậu dự đoán vượt trên sản lượng thuốc lá hợp pháp vào năm 2027 hoặc 2028 - khi thuế tăng thêm khoảng 6K/bao
- Thu ngân sách nhà nước dự đoán sẽ giảm dần (11%-17%) do sản lượng thuốc lá hợp pháp giảm mạnh
- Đến năm 2030, doanh thu của doanh nghiệp trong ngành dự đoán giảm từ 67%-71%.

Phân tích các kịch bản có thể xảy ra khi thuế TTĐB tăng mạnh

Kịch bản 4: PE = -2.0 và tỷ lệ chuyển sang TLL bắt đầu từ 40%/ 45% sau đó tăng dần lên đến 80% vào năm 2030

- Đến năm 2030, tổng lượng tiêu thụ ngành giảm 15-16%, trong khi sản lượng thuốc lá hợp pháp giảm mạnh 72%-75%. Sản lượng thuốc lá lậu dự đoán vượt trên sản lượng thuốc lá hợp pháp trong khoảng 1-2 năm sau khi tăng thuế
- Thu ngân sách nhà nước giảm từ 18%- 27% sau 5 năm
- Đến năm 2030, doanh thu của doanh nghiệp trong ngành giảm từ 69%-74%

Kết luận

